

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Strategia wdrażania projektu innowacyjnego testującego

dla projektu pt. Drogowskaz życiowy

Opracowanie:
Anna Dąbrowska

Ostrowiec Świętokrzyski, czerwiec 2012 r.

Projekt **Drogowskaz życiowy** realizowany na podstawie umowy ze Świętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego w Kielcach pełniącym rolę Instytucji Pośredniczącej I Stopnia w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – projekty innowacyjne testujące Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Temat innowacyjny: *Wspieranie uczniów o indywidualnych/specjalnych potrzebach edukacyjnych*

Nazwa projektodawcy: *Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim*

Tytuł projektu: *Drogowskaz życiowy*

Numer umowy: *UDA-POKL.09.02.00-26-078/11-00*

Projekt **Drogowskaz życiowy** realizowany na podstawie umowy ze Świętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego w Kielcach pełniącym rolę Instytucji Pośredniczącej I Stopnia w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – projekty innowacyjne testujące Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Spis treści:

I	UZASADNIENIE	5
1.1	Opis problemu.....	5
1.2	Przyczyny występowania opisanych problemów	6
1.3	Skala występowania opisanych problemów	7
1.4	Konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów	7
II	CEL WPROWADZENIA INNOWACJI.....	9
2.1	Cele projektu	9
2.2	Pożądany stan docelowy po wprowadzeniu innowacji	9
2.3	Sposób weryfikacji osiągniętych celów	9
III	OPIS INNOWACJI, w TYM PRODUKTU FINALNEGO	11
3.1	Istota innowacji (Na czym polega innowacja?)	11
3.2	Komu służy, kto będzie mógł ją wykorzystywać w przyszłości	12
3.3	Warunki, jakie muszą być spełnione, by zadziałała innowacja	13
3.3.1	Przygotowanie użytkowników.	13
3.3.2	Warunki instytucjonalno-prawne.	13
3.3.3	Warunki techniczne.	13
3.4	Efekty, jakie może przynieść jej zastosowanie.....	13
3.5	Efekty, które będzie obejmować innowacja.	13
IV	PLAN DZIAŁAŃ w PROCESIE TESTOWANIA PRODKTU FINALNEGO.....	15
4.1	Podejście do doboru grup użytkowników i odbiorców, którzy wezmą udział w testowaniu.....	15
4.2	Opis przebiegu testowania.....	15
4.3	Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy.....	16
4.4	Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania	16
V	SPOSÓB SPRAWDZANIA, CZY INNOWACJA DZIAŁA	18
5.1	Sposób oceny wyników testowania	18
5.2	Sposób prowadzenia ewaluacji zewnętrznej	19
VI	STRATEGIA UPOWSZECHNIANIA	21

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

6.1	Cel działań upowszechniających	21
6.2	Grupy do jakich będą kierowane działania upowszechniające.....	21
6.3	Plan działań i ich charakterystyka	21
VII	STRATEGIA WŁĄCZANIA DO GŁÓWNEGO NURTU POLITYKI	22
7.1	Cel działań włączających	22
7.2	Grupy, do których skierowane będą działania włączające do głównego nurtu polityki	22
VIII	KAMIENIE MIŁOWE II ETAPU PROJEKTU	23
IX	ANALIZA RYZYKA	24
	Załączniki	25

Człowiek – najlepsza inwestycja

I UZASADNIENIE

1.1 Opis problemu

W opracowaniach naukowych problematyka niedostosowania społecznego (lub inaczej: zaburzonych zachowań, dewiacyjnych zachowań, nieprzystosowania, demoralizacji, wykołejenia) dzieci i młodzieży są przedmiotem zainteresowań budzących największą uwagę specjalistów z zakresu pedagogiki, psychologii, socjologii, psychiatrii itp. Zainteresowanie wynika z faktu, iż istnieją realne przesłanki do stwierdzenia, że możliwe jest zastosowanie takich oddziaływań, które dają szansę na korektę ujawnionych zaburzeń. Stanowisko to podzielają zarówno teoretycy, jak i praktycy (wychowawcy i nauczyciele) pracujący na co dzień z jednostkami niedostosowanymi społecznie. Wyrażają oni pogląd, iż jedynie wczesna, dogłębna diagnoza oraz podjęte na jej podstawie działania naprawcze, dają szansę na zminimalizowanie, bądź wyeliminowanie problemu. Liczne opracowania w tym zakresie, oparte na diagnozach, dotyczą symptomatologii, etiologii i genezy zaburzonych zachowań. **Brakuje natomiast sformułowanych instrumentów dla rozwiązania tego problemu. Jeśli w literaturze przedmiotu znajdują się opracowania metod oddziaływań ukierunkowanych na nieletnich sprawców zachowań przestępczych (zachowania te dzielą się na: demoralizację i czyny karalne), to są to jedynie teoretyczne rekomendacje, rzadko lub w ogóle nie testowane na nieletnich jednostkach niedostosowanych społecznie, dla których zostały skonstruowane.** Na licznych konferencjach z udziałem kadr dydaktyczno-wychowawczych placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych dla nieletnich, wykazujących cechy wykołejenia społecznego, podkreślana jest niewystarczająca skuteczność istniejących programów profilaktycznych, czy terapeutycznych o charakterze resocjalizacyjnym. Wychowawcy zgodni są co do tego, iż oddziaływania w postaci np.: szkoleń, czy warsztatów psychologicznych, są potrzebne, lecz nie cieszą się zbyt dużym zainteresowaniem i są mało efektywne w porównaniu z zajęciami opartymi na metodach twórczej resocjalizacji, uwzględniających i wykorzystujących naturalny potencjał tychże jednostek, np.: aktywność fizyczną (M. Konopczyński, *Metody twórczej resocjalizacji*, W-wa 2007). Faktem jest, iż większość placówek resocjalizacyjnych organizuje różnorodne zajęcia sportowe, bądź warsztaty oparte na szeroko rozumianej kulturze symbolicznej, tj. malarstwo, grafika, kółka teatralne itp. (Kowalik, 2009), jednak są one przypadkowo dobierane i mają jedynie charakter pojedynczych zajęć pozalekcyjnych. Nie stanowią one opracowanego cyklu oddziaływań, których wartość resocjalizacyjna byłaby zmierzona, opisana i upowszechniona dla szerszego stosowania.

Brakuje więc kompleksowych działań resocjalizacyjnych, które obejmowałyby: diagnozę problemu, opracowanie cyklu zajęć o charakterze resocjalizacyjnym, zastosowanie tych oddziaływań oraz ewaluację wdrożonego programu. Należy podkreślić, iż w naszym województwie, jak dotychczas, nikt nie stworzył programów resocjalizacyjnych w odpowiedzi na wyniki analiz badawczych, dla tego rodzaju grupy docelowej, jaką są wychowankowie placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, a więc także nie określono efektów stosowania istniejących form wychowania resocjalizacyjnego na nieletnich. Innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne stworzone w naszym

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekcie będą więc pierwsze i jedyne tego rodzaju, które po zakończeniu testowania, zostaną zmierzone pod kątem ich efektywności (zbadana zostanie zmiana postaw u nieletnich w trzech komponentach: wiedzy, emocji i zachowania). **Przyjęto, iż trafna strategia postępowania, wobec jednostek wykazujących nieprzystosowanie społeczne, powinna opierać się na założeniach ortodydaktyki, która uzależnia skuteczność form nauczania i oddziaływań resocjalizacyjnych od dobrej znajomości każdego wychowanka, tj. jego nastawień, postaw, stanu integracji, stanu psychofizycznego (nasilenie, dynamika, tryb itp.) stanowiącego podłoże wykolejenia społecznego oraz określenia dyspozycji motywacyjnych.**

1.2 Przyczyny występowania opisanych problemów

Przyczyny występowania niedostosowania społecznego u UP zostały określone dzięki analizie wyników badań, które zostały szczegółowo zobrazowane w Załączniku 2. Generalnie można stwierdzić, iż tkwią one w:

A. środowisku rodzinnym

- Wychowaniu w rodzinach dysfunkcyjnych i/lub patologicznych;
- Złej atmosferze domu rodzinnego;
- Braku kontroli nad czasem wolnym badanych;
- Braku umiejętności realizacji funkcji rodzicielskich.

B. w samej jednostce (wywołane są życiem w dysfunkcyjnym lub patologicznym środowisku rodzinnym) i dotyczą:

- Nieadekwatnej samooceny;
- Braku poczucia winy;
- Zaburzonych postaw w komponentie wiedzy, emocji i zachowania.

Badania empiryczne prowadzone były wśród jednostek uczących się płci męskiej. w sumie badaniami objęto 417 osób - z czego do analizy wykorzystano kwestionariusze, w których braki danych nie przekraczały maksymalnie 10% odpowiedzi. Ostatecznie obróbkę statystyczną i interpretację wyników badań dokonano na grupie 400 UP. w sumie zanalizowano następujące kwestionariusze:

Ja, moje pochodzenie, moja rodzina, Skala poczucia winy, Samoocena, Postawy w sytuacjach trudnych.

Wyniki analiz badawczych opracowane w projekcie pn. *Drogowskaz życiowy*, zobrazowały przyczyny i zakres niedostosowania społecznego, które to wymuszają potrzebę poszukiwania innowacyjnych rozwiązań opartych na założeniu, iż wychowawcze sposoby oddziaływania, określane jako metody stosowane w twórczym postępowaniu resocjalizacyjnym, mają uaktywnić i rozwijać struktury i mechanizmy procesów twórczych u resocjalizowanych osób. Projekt pn. *Drogowskaz życiowy* zakłada opracowanie i testowanie innowacyjnych oddziaływań resocjalizacyjnych opartych z jednej strony na wynikach diagnozy i analizy wyników badań, z drugiej zaś na wiedzy teoretycznej

Człowiek – najlepsza inwestycja

opracowanej przez naukowców z dziedziny resocjalizacji i psychologii (Konopczyński, 2007; Urban, 2008; Wojciszke, 2011).

Podsumowując można stwierdzić, że badania przeprowadzone w I etapie projektu oraz ich analizy, w pełni obrazują problem niedostosowania społecznego (jego przyczyny i skalę) UP i stanowią uzasadnienie dla zastosowania innowacyjnych – alternatywnych form oddziaływań resocjalizacyjnych, opracowanych jako IOR.

1.3 Skala występowania opisanych problemów

O skali niedostosowania społecznego oraz jego natężeniu świadczy wymownie fakt, iż wszyscy (100%) UP przebywają w placówkach socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, wymagają oddziaływań o charakterze resocjalizacyjnym, ponieważ są sprawcami zachowań przestępczych (dzielących się na demoralizację i czyny karalne). Spośród badanych, demoralizacja ujawniła się w następującej skali i formie: ponad 47% ma opóźnienia w nauce (nawet 2-3 letnie), bardzo często wagarowało 19%, uciekało z domu ponad 22%, porzuciło szkołę 19%, objawy demoralizacji seksualnej wykazało 3%. Czyny karalne natomiast ujawniły się w następującej skali i formie: zabójstwo 1,3%, uszkodzenie ciała 0,8%, pobicie 13%, zagarnięcie mienia społecznego 8%, kradzież 3%, kradzież w sposób zuchwały z włamaniem 11,5%, rozbój 2,3%, kradzież zuchwała z rozbojem, w tym zejście śmiertelne, 1,8%, kradzież pojazdu 1% (*odsetki nie sumują się do 100, ponieważ niektórzy badani odbywają karę za popełnienie więcej niż jednego czynu karalnego*). Skierowanie UP do placówki odbyło się na podstawie wyroku sądu rodzinnego lub wniosku psychologa z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, bądź na prośbę rodziców, co oznacza, że z zaburzonymi zachowaniami nie poradziła sobie rodzina, szkoła, ani kurator sądowy. Oddziaływania resocjalizacyjne podejmowane w placówce są więc kolejnym krokiem w postępowaniu zmierzającym do zahamowania postępującego procesu niedostosowania społecznego u nieletnich jednostek przebywających w MOW, MOS i ZP. Wyniki badań określiły skalę i natężenie problemu, a tym samym potwierdziły potrzebę realizacji projektu. Zastosowanie IOR ma więc ogromne znaczenie dla realizacji celu głównego, jakim jest zmiana postaw w obszarze wiedzy, emocji i zachowań u jednostek niedostosowanych społecznie.

1.4 Konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów

Brak reakcji na ujawnione u nieletnich zachowania nie akceptowane społecznie, rodzi niebezpieczeństwo utrwalenia się u dzieci i młodzieży zachowań takich jak, np.: napady złości i agresji nieproporcjonalne do działających bodźców, nadpobudliwość emocjonalna, regresja do form zachowania z wcześniejszych faz rozwojowych, lęki, poczucie zagrożenia, depresji, apatii, izolacji, bezradność, nieporadność, nagminne kłamstwa, częste wagarzy, ucieczki z domu, oszustwa, kradzieże, agresja w stosunku do osób lub zwierząt, lekceważenie obowiązków w domu i szkole, zaniedbanie w nauce-naganna postawa wobec szkoły, nie realizowanie obowiązku szkolnego itp. Wymienione powyżej rodzaje zachowań nieakceptowanych społecznie, mają silny wpływ na całe życie człowieka, ale konsekwencje sięgają daleko poza obszar życia osobistego. Ma to poważne reperkusje zarówno społeczne, jak i ekonomiczne dla całego społeczeństwa. Nadmienić należy, że konsekwencją braku

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

oddziaływań terapeutycznych i resocjalizacyjnych w stosunku do wymienionych powyżej, jak i ujawnionych na podstawie wyników analiz badawczych (pierwszy etap realizacji Projektu) zaburzeń zachowania, jest **powstanie patologii**. Warto podkreślić fakt, iż leczenie skutków patologii wymaga większego zaangażowania specjalistów, jak i znacznych nakładów finansowych oraz odznacza się niższą skutecznością, niż dzieje się to w przypadku podejmowania oddziaływań resocjalizacyjnych w stosunku do wychowanków MOS, MOW lub ZP. Ważne jest więc dołożenie wszelkich starań, aby nie dopuścić do zwiększenia skali i natężenia niedostosowania społecznego u dzieci i młodzieży, a tym samym powstania patologii. Innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne opracowane w ramach Projektu pn. *Drogowskaz Życiowy*, są więc jak najbardziej uzasadnione.

Projekt **Drogowskaz Życiowy** realizowany na podstawie umowy ze Świętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego w Kielcach pełniącym rolę Instytucji Pośredniczącej I Stopnia w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – projekty innowacyjne testujące Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Człowiek – najlepsza inwestycja

II CEL WPROWADZENIA INNOWACJI

2.1 Cele projektu

Celem głównym projektu jest *Stworzenie innowacyjnych oddziaływań resocjalizacyjnych mających na celu zmianę postaw 400 UP, w trzech komponentach: emocjonalnym, wiedzy i zachowania*. Cel ten jest identyczny z tym, który został zapisany we wniosku o dofinansowanie. Zmiana polega jedynie na włączeniu do I etapu-diagnozy, jednostek o zróżnicowanym poziomie niedostosowania społecznego (od najmniej zaburzonych, jak np. wychowankowie OHP, po jednostki najbardziej niedostosowane społecznie, tj. mężczyzn z oddziału dla narkomanów ZK). w związku z powyższymi zmianami, do II etapu-testowania, włączono oprócz wychowanków MOW, również chłopców z MOS i ZP.

Cele szczegółowe:

1. Zmiana postaw 90 BO przez udział w szkoleniu opiekuna osób niepełnosprawnych w okresie IX.2012-VI. 2013 oraz udział w szkoleniach WOPR w okresie IX.2012-VI. 2013;
2. Opracowanie Innowacyjnych Oddziaływań Resocjalizacyjnych (IOR) dla 400 UP w okresie XI. 2011-VI. 2012 i testowanie w okresie IX. 2012-VI.2013 IOR na 90 BO oraz upowszechnianie wypracowanego produktu w okresie VI. 2012-X. 2014;
3. Utrwalenie prawidłowych postaw społecznych 90 UP poprzez udział w cyklu szkoleń.

2.2 Pożądany stan docelowy po wprowadzeniu innowacji

Pożądanym stanem docelowym jest zmiana postaw w trzech komponentach: emocjonalnym, wiedzy i zachowania (u chłopców wykazujących niedostosowanie społeczne). Przygotowując wniosek o dofinansowanie założono, że testowaniu produktu finalnego będą poddani jedynie wychowankowie MOW z terenu województwa świętokrzyskiego. w celu uzyskania bogatszych wyników badań, podjęto decyzję o włączeniu do diagnozowania chłopców i mężczyzn wykazujących zachowania nie akceptowane społecznie z innych ośrodków socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych z terenu woj. świętokrzyskiego. Z uwagi na tę zmianę, do testowania zostaną włączeni oprócz chłopców z MOW-ów, również wychowankowie MOS-ów i ZP. Liczba osób biorących udział w testowaniu produktu, zostanie zmieniona na 110 UP, z 90 UP zapisanych we wniosku o dofinansowanie. Uznano, iż włączenie do testowania chłopców z różnych ośrodków, dostarczy bardziej wymiernych korzyści, polegających na możliwości przetestowania innowacyjnych rozwiązań dla szerszej grupy odbiorców, tj. osób niedostosowanych społecznie (o zróżnicowanym typie, zakresie i natężeniu).

2.3 Sposób weryfikacji osiągniętych celów

Pomiar osiągnięcia celów będzie dokonany dzięki wynikom badań przeprowadzonym na podstawie narzędzia psychologicznego (kwestionariusz ankiety) służącego do badania postaw oraz na podstawie ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej. Dla rzetelności wyników, kilka dni przed

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

testowaniem oraz na zakończenie tego etapu, tj. najpóźniej tydzień po zakończeniu szkoleń, UP wypełnią taki sam kwestionariusz ankiety. Odpowiedzi w nim zawarte zostaną poddane analizom. Istotność różnic statystycznych, wskazująca na pozytywne zmiany (rola statystyka-analityka), będzie wyznacznikiem dla pożądanego stanu docelowego. Na podstawie wykazanych przez statystyka istotności, będzie możliwe stwierdzenie, w jakim zakresie problem został złagodzony lub rozwiązany. Jest to podstawowy sposób weryfikacji osiągnięcia celu Projektu. Ponadto, pracownik do spraw ewaluacji wewnętrznej przygotuje raport-zestawienie opinii (na podstawie zastosowanych kwestionariuszy ankiet) użytkowników, odbiorców i trenerów odnośnie skuteczności zastosowanych szkoleń, dla zmiany zachowania wychowanków. Dokonana zostanie także ewaluacja zewnętrzna, której ostatecznym etapem będzie także opracowany przez ewaluatora – raport.

Zrezygnowano ze szkoleń piłki ręcznej. Zasadność takiej decyzji wynika z kilku faktów: po pierwsze: wyniki badań wykazały poziom agresji na znacznie wyższym poziomie, niż posiadaliśmy wiedzę na etapie przygotowywania projektu; po drugie: trenerzy piłki ręcznej wyrażają opinię, że dyscyplina ta ma dość brutalny charakter; po trzecie: wywiady z wychowawcami ujawniły, że w grupie chłopców objętych diagnozą występuje wysoki poziom nadpobudliwości, a w niektórych przypadkach wręcz agresji. Celem innowacji jest zmiana postaw (m.in. zachowań i emocji), natomiast ten rodzaj szkoleń mógłby przyczynić się do wzrostu poziomu lub do utrwalenia zaburzonych zachowań. Zajęcia z piłki ręcznej zostały zastąpione warsztatami przygotowującymi do pracy wolontariusza/opiekuna osoby niepełnosprawnej. Uznano, że ten rodzaj zajęć dostarczy wielu walorów dydaktycznych i wychowawczych, a w szczególności rozbudzi u jednostek niedostosowanych społecznie poczucie empatii. Ponadto etap ten idealnie wpisuje się w tematykę poprzedniego zadania i stanowi spójną całość dla całego cyklu IOR.

Człowiek – najlepsza inwestycja

III OPIS INNOWACJI, W TYM PRODUKTU FINALNEGO

3.1 Istota innowacji (Na czym polega innowacja?)

Innowacja polega na zastosowaniu nowych, bardziej skutecznych od obecnie stosowanych, oddziaływań resocjalizacyjnych ukierunkowanych na nieletnie jednostki niedostosowane społecznie. Nowatorskie podejście polega na objęciu nieletnich, przebywających w placówkach socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, oddziaływaniami opracowanymi na podstawie wyników diagnozy przeprowadzonej na 400 UP. Zaproponowana innowacja jest więc wynikiem świadomego i celowego doboru poszczególnych etapów działań, składających się na cykl szkoleń, zmierzających do zmiany postaw jednostek. Konstruując innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne (IOR), kierowano się następującymi zasadami: zajęcia powinny motywować do podejmowania aktywności, zajęcia powinny być atrakcyjne dla danej grupy wiekowej oraz płci, zajęcia powinny opierać się na metodach twórczej resocjalizacji, zajęcia powinny kształtować u nieletnich następujące cechy: cierpliwość, empatię, chęć niesienia pomocy innym, umiejętność współpracy oraz motywację do osiągnięcia wytyczonego celu. Nowatorskie oddziaływania resocjalizacyjne (IOR) przyczynią się więc do: Kształtowanie motywacji do podejmowania działań ukierunkowanych na zdobywanie wiedzy i umiejętności (deklarowana przez odbiorców chęć uczestniczenia w szkoleniach), podniesienia samooceny, kształtowania motywacji do poprawnych zachowań, kształtowania pozytywnych cech, np. takich jak: cierpliwość, systematyczność, sumienność, współpraca, zdrowe zasady rywalizacji itp.

Wymienione powyżej zasady zostały uwzględnione w opracowaniu IOR, na które składa się cykl następujących szkoleń:

- nauka pływania- uczestnicy zostaną podzieleni na grupy, a każda z grup zrealizuje 15 godzin zajęć;
- doskonalenie nauki pływania i przygotowanie do egzaminu na młodszego ratownika wodnego i zdobycie karty członka WOPR - uczestnicy zostaną podzieleni na grupy, a każda z nich zrealizuje 45 godzin zajęć;
- zdobycie uprawnień sternika motorowodnego – uczestnicy zostaną podzieleni na grupy, a każda z nich zrealizuje po 28 godzin szkolenia; uczestnicy zdobędą kartę sternika motorowodnego, która jest uznawana na całym świecie; uprawnienia takie mogą przydać się w reagowaniu kryzysowym lub w codziennym życiu przy niesieniu pomocy ludziom, którzy znaleźli się w niebezpieczeństwie utraty życia w wodzie;
- niesienie pomocy na łodzi w trakcie klęsk żywiołowych; kurs trwa 24 godziny;
- szkolenie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy; szkolenie trwa 66 godzin i obejmują naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, naukę rozcinania samochodu i właściwego transportowania ofiar wypadków; zajęcia będą prowadzone z ratownikami medycznymi i strażakami OSP;
- warsztaty dające kwalifikacje do pracy z osobami niepełnosprawnymi – wolontariusz/opiekun osoby niepełnosprawnej; 50 godzin; zajęcia będą odbywać się

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

na terenie placówek MOW, MOS, ZP oraz zostanie zrealizowane 60 h warsztatów z psychologiem, socjologiem lub pedagogiem dla wszystkich wychowanków.

Efektom, a tym samym celem głównym zastosowania IOR będzie zmiana postaw u jednostek niedostosowanych społecznie, przebywających w MOW, MOS i ZP na terenie woj. świętokrzyskiego. w dalszej perspektywie oddziaływania te będą stosowane również w placówkach tego typu w całej Polsce.

3.2 Komu służy, kto będzie mógł ją wykorzystywać w przyszłości

Dobór grupy docelowej dokonany został na podstawie ustaleń statystycznych, które poprzedzone zostały konsultacjami z dyrektorami placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych z terenu woj. świętokrzyskiego. Wielkość grupy docelowej jest płynna, a spowodowane jest to dużą mobilnością wychowanków ośrodków. Mobilność uzależniona jest od długości pobytu chłopców w ośrodkach, a ta z kolei od postanowienia sądu rodzinnego oraz od zmiany zachowania (postępów w resocjalizacji). Założono, iż w I etapie grupą docelową objętą badaniem będzie ok. 400 wychowanków, 7 dyrektorów i 20 wychowawców MOW-ów, MOS-ów i ZP z terenu woj. świętokrzyskiego. w II etapie, tj. testowaniu, opracowanych IOR, grupą docelową będą:

- a) Użytkownicy: 7 dyrektorów i 14 wychowawców
- b) Odbiorcy: 110 wychowanków.

Do udziału w testowaniu IOR zostali zakwalifikowani sami chłopcy, co wynika ze specyfiki MOW-ów, MOS-ów i ZP z terenu woj. świętokrzyskiego. Rekrutacja do II etapu projektu jest rekrutacją zamkniętą. Warunkiem dopuszczenia do niej jest poprawne zachowanie chłopców, tj. zgodne z regulaminem placówki. O wyborze decydować będą wychowawcy i dyrekcja. Liczba wychowanków zakwalifikowanych do testowania, tj. 110 chłopców, na ogólną liczbę: 400 UP, gwarantuje przede wszystkim realizację celu Projektu uzyskanie wyników badań ewaluacyjnych na wymaganym w statystyce poziomie ufności, co pozwoli uogólnić wyniki na pozostałe ośrodki. Innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne, jeśli przejdą pozytywnie etap testowania, będą mogły służyć młodzieży niedostosowanej społecznie przebywającej w ośrodkach socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych w całym kraju. Na obecnym etapie założono, iż grupę docelową stanowi 400 chłopców z MOW, MOS i ZP z terenu woj. świętokrzyskiego. Innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne będą natomiast testowane na 110 chłopcach z MOW, MOS i ZP, a nie jedynie na chłopcach z MOW. Taka decyzja wynika z faktu, iż wychowankowie z tych placówek odznaczają się zróżnicowanym poziomem niedostosowania społecznego (najmniej – z MOS-ów, a najbardziej z ZP). Będzie więc możliwość skierowania wypracowanego produktu do większej liczby odbiorców. Ponadto, wyniki testowania (weryfikacja po zakończeniu cyklu szkoleń) dostarczą wiedzy, w której grupie (tj. o jakim poziomie zaburzonych zachowań), innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne odniosły większe efekty odnośnie zmiany postaw.

Człowiek – najlepsza inwestycja

3.3 Warunki, jakie muszą być spełnione, by zadziałała innowacja

3.3.1 Przygotowanie użytkowników

Innowacja jest tworzona przez kadrę pedagogiczną z dużym doświadczeniem z zakresu resocjalizacji. w ramach projektu zaplanowano spotkanie mające na celu upowszechnienie wyników badań oraz przeprowadzenie konsultacji merytorycznych pod kątem opracowania wstępnej wersji produktu oraz strategii wdrażania produktu. Spotkanie ma także na celu przedyskutowanie pod względem merytorycznym i logistycznym tematyki warsztatów (66 godzin) dla użytkowników, a więc dla dyrektorów, nauczycieli i wychowawców MOS-ów, MOW-ów i ZP.

3.3.2 Warunki instytucjonalno-prawne

Zostało zorganizowane spotkanie z pracownikami MOS, MOW i ZP oraz WOPR w celu nawiązania współpracy w ramach projektu. Dyrekcja i przedstawiciele w/w placówek otrzymali pisemne zaproszenie do wzięcia udziału we wspólnym przedsięwzięciu oraz zaproponowano spotkanie w biurze projektu. Na spotkaniu informacyjnym poinformowani zostali o założeniach projektu, celach oraz uzgodniono warunki wspólnych działań.

3.3.3 Warunki techniczne

Dla potrzeb testowania produktu oraz dla potrzeb kontynuacji wykorzystania wypracowanych produktów zostanie zakupiony następujący sprzęt: łódka powodziowa, silnik, kamizelki, wiosła, pagaj, manekin, defibrylator, torba R1, aparat fotograficzny z akcesoriami, aparat cyfrowy ze statywem, etui, kompletem baterii. Sprzęt zakupiony w ramach projektu będzie mógł być nieodpłatnie udostępniony innym placówkom socjalizacyjnym i resocjalizacyjnym z terenu Polaki, które zgłoszą gotowość prowadzenia u siebie IOR.

3.4 Efekty, jakie może przynieść jej zastosowanie

Wykorzystanie naszego produktu planujemy przede wszystkim w MOW-ach, MOS-ach i ZP województwa świętokrzyskiego. Na podstawie wyników badań oraz wywiadów przeprowadzanych w w/w placówkach wiemy, że ośrodki te borykają się z podobnymi problemami odnośnie zachowania, emocji i braków edukacyjnych swoich podopiecznych. Zakładamy, że zastosowana innowacja przyniesie zmianę postaw, u wychowanków placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, w trzech obszarach: wiedzy, zachowania i emocji. Jeśli rezultaty projektu zostaną osiągnięte, to z IOR mogą skorzystać wychowankowie placówek tego typu w całym kraju oraz wychowankowie schronisk dla nieletnich, a także każda inna placówka, pod opieką której znajdują się jednostki wykazujące cechy niedostosowania społecznego.

3.5 Efekty, które będzie obejmować innowacja

Produktem finalnym projektu będą opracowane **Innowacyjne Oddziaływania Resocjalizacyjne (IOR)**, które przyczynią się do zmiany postaw (w trzech komponentach: wiedzy, emocji i zachowania) u 400 UP-wychowanków placówek resocjalizacyjnych i socjalizacyjnych z terenu

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

woj. świętokrzyskiego. Produkty składające się na produkt finalny: IOR oparte są na zasadach dydaktycznych i wychowawczych, które zakładają, min.: stopniowanie trudności oraz konsekwencję polegającą na założeniu, iż jedynie poprawne opanowanie, czy też właściwe wywiązanie się z zadań określonych w pierwszym etapie, daje szansę udziału w następnym itd. Innymi słowy: warunkiem przystąpienia do kolejnego szkolenia, jest otrzymanie patentu z poprzedniego. Ponadto, zakończenie przez wychowanków poszczególnych etapów jest nagradzane stosownym dokumentem, potwierdzającym kwalifikacje (np. karta pływacka, czy karta młodszego ratownika wodnego, karta sternika motorowodnego itd). Naukowcy (M. Konopczyński, 2007) wskazują na fakt, iż aktywność fizyczna dla młodzieży nieprzystosowanej społecznie dostarcza wielu pozytywnych wzmocnień oraz wyraźnie poprawia samopoczucie. Jest to w znacznej mierze spowodowane następującymi czynnikami: wzmożonym tempem dynamiki ustrojowej, wrażeniami natury estetycznej i intelektualnej, przeżyciami emocjonalnymi wynikającymi ze współdziałania, współzawodnictwa i współżycia grupowego, świadomością rosnącej własnej mocy i siły sprawczej, poczuciem wzrostu zaradności życiowej, jasno zarysowującymi się celami działania.

Mając na uwadze powyższe, opracowano produkty składające się na produkt finalny, (który został opisany powyżej, oraz szczegółowo scharakteryzowany w załączniku 3), na który składają się następujące etapy cyklu szkoleń: nauka pływania, doskonalenie nauki pływania i przygotowanie do egzaminu na młodszego ratownika wodnego oraz zdobycie karty członka WOPR, zdobycie uprawnień sternika motorowodnego, niesienie pomocy na łodzi w trakcie klęsk żywiołowych, szkolenie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy przedmedycznej oraz naukę rozcinania samochodu i właściwego transportowania ofiar wypadków komunikacyjnych, a także szkolenie na opiekuna/wolontariusza/ osoby niepełnosprawnej (OON). IOR mają za zadanie zmianę postaw u 400 UP, co w konsekwencji przyczyni się do ukształtowania u nich prospołecznych zachowań. Kontakt wychowanków ze specjalistami różnych profesji, daje szansę do rozbudzenia potrzeby uczenia się i zdobywania zawodu w tak atrakcyjnych, dla nieletniej jednostki, dziedzinach jak: ratownik wodny, ratownik medyczny, strażak itp. Ponadto, uzyskanie przez UP kwalifikacji podniesie wiarę w siebie, podwyższy samoocenę, obudzi empatię, ukształtuje umiejętności i rozbudzi pasję do uprawiania sportu. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż zdecydowana większość UP pochodzi z rodzin patologicznych, o niskim standardzie bytowym. Zaniedbania z tym związane uniemożliwiły im prawidłową socjalizację. Chłopcy ci nie posiadają w swoich rodzinach wzorców do naśladowania, nikt też nie rozbudzał w nich zamiłowania do sportu, zdrowego stylu życia, pomocy innym, zainteresowań, wytyczania celów życiowych. Nikt, jak dotąd, nie dał im odczuć, że są lub mogą być wartościowymi ludźmi, że mogą coś osiągnąć dzięki swojej pracy. IOR dają szansę na nadrobienie tych braków i stają się ich drogowskazem życiowym.

Człowiek – najlepsza inwestycja

IV PLAN DZIAŁAŃ w PROCESIE TESTOWANIA PRODKTU FINALNEGO

4.1 Podejście do doboru grup użytkowników i odbiorców, którzy wezmą udział w testowaniu

Użytkownicy

W pierwszej części projektu użytkownicy, a więc dyrektorzy (7), wychowawcy i nauczyciele(20) MOS, MOW i ZP dyrektorów i wychowawców, zostali przebadani kwestionariuszem ankiety, skonstruowanym na potrzeby projektu, w którym zawarte były pytania dotyczące ich wiedzy o wychowankach. Pytania dotyczyły kwestii pedagogicznych i psychologicznych. Odpowiedzi stanowią obiektywną wiedzę o problemach odbiorców-wychowanków ośrodków socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych z terenu woj. świętokrzyskiego. Ponadto, użytkownicy wypełniali ankietę, w której zawarte były pytania dotyczące problemów w pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie oraz związanych z tym oczekiwań szkoleniowych. Na tej podstawie ustalono tematykę warsztatów, w których wezmą udział użytkownicy.

Odbiorcy

W projekcie założono badanie 400 chłopców (UP), wychowanków placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych z terenu woj. świętokrzyskiego, pod kątem ich sytuacji rodzinnej i społecznej oraz w aspekcie postaw w trzech komponentach: wiedzy, emocji i zachowania. Testowanie odbywać się będzie na grupie 110 chłopców(UP). Z uwagi na fakt, iż wyniki analiz badawczych wykazały, iż wszyscy wychowankowie MOS-ów, MOW-ów i ZP wykazali deficyty w obszarach: wiedzy, emocji i zachowania, to od decyzji wychowawców uzależnione będzie wytypowanie chłopców do etapu testowania. Z wywiadów przeprowadzanych na etapie przygotowania projektu oraz z opinii uzyskanych na spotkaniach z użytkownikami wynika, że do tego etapu zostaną wyłonieni ci odbiorcy, którzy swoim zachowaniem nie naruszają regulaminu placówki. Ważne jest bowiem, aby etap testowania nie naruszał ustalonych w placówce reguł wychowania oraz istniejących dotychczas oddziaływań resocjalizacyjnych. Zaplanowane nowatorskie oddziaływania o tym właśnie charakterze, są bez wątpienia atrakcyjne dla odbiorców, dlatego też informacje o możliwości uczestniczenia w nich, wykorzystano jako element wychowawczy, tj. mobilizujący do „zapracowania sobie na nagrodę”.

Chłopcy, którzy zostaną wytypowani przez wychowawców do etapu testowania, będą poddani badaniom lekarskim, których pozytywne wyniki ostatecznie zweryfikują grupę UP mogących wziąć udział w testowaniu innowacyjnych oddziaływań resocjalizacyjnych (IOR).

4.2 Opis przebiegu testowania

Testowanie produktu na 110 wychowankach MOW, MOS i ZP rozpocznie się we wrześniu 2012 roku, a zakończy w czerwcu 2013 roku i będzie przebiegało w formie aktywnych, sportowych zajęć, szkoleń z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej i warsztatów przygotowujących do pracy z osobami niepełnosprawnymi. Testowanie będzie odbywać się etapami, a każdy z nich ma określoną liczbę godzin oraz odbywa się w grupach stosownych do rodzaju nabywanych kwalifikacji. IOR oparte

Człowiek – najlepsza inwestycja

są na zasadach dydaktycznych i wychowawczych, które zakładają, min.: stopniowanie trudności oraz konsekwencję polegającą na założeniu, iż jedynie poprawne opanowanie, czy też właściwe wywiązanie się z zadań określonych w pierwszym etapie, daje szansę udziału w następnym itd. Innymi słowy: warunkiem przystąpienia do kolejnego stadium, jest uzyskanie patentu z poprzedniego. Ponadto, zaliczenie każdego etapu jest nagradzane otrzymaniem stosownego dokumentu, potwierdzającego nabyte kwalifikacje (np. karta pływacka, karta młodszego ratownika wodnego, karta sternika motorowodnego itd):

- zajęcia z nauki pływania- uczestnicy zostaną podzieleni na 9 grup, a każda z grup zrealizuje 15 godzin zajęć;
- zajęcia doskonalące naukę pływania oraz przygotowanie do egzaminu na młodszego ratownika wodnego i zdobycie karty członka WOPR - uczestnicy zostaną podzieleni na 9 i 20 grup, a każda z nich zrealizuje odpowiednio 15 i 30 godzin zajęć;
- zajęcia dające uprawnienia sternika motorowodnego –uczestnicy zostaną podzieleni na 7 grupy z każdego MOW po jednej grupie, a każda z nich zrealizuje po 28 godzin szkolenia; uczestnicy zdobędą kartę sternika motorowodnego, która jest uznawana na całym świecie; uprawnienia takie mogą przydać się w reagowaniu kryzysowym lub w codziennym życiu przy niesieniu pomocy ludziom, którzy znaleźli się w niebezpieczeństwie utraty życia w wodzie;
- zajęcia przygotowujące do niesienia pomocy na łodzi w trakcie klęsk żywiołowych; kurs trwa 24 godziny, a uczestnicy są podzieleni na 7 grup;
- szkolenie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy; szkolenie trwa 66 godzin i obejmuje naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, naukę rozcinania samochodu po wypadku i właściwego transportowania ofiar zdarzenia; zajęcia będą prowadzone z ratownikami medycznymi i strażakami z OSP; uczestnicy zostaną podzieleni na 7 grup;
- szkolenie na opiekuna/wolontariusza/ osoby niepełnosprawnej (ON); 57 godzin warsztatów z niepełnosprawnymi trenerami, psychologami i masażystami, którzy nauczą wychowanków podstawowej opieki nad ON; uczestnicy zostaną podzieleni na 7 grup.

4.3 Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy

Wszyscy uczestnicy szkoleń będą dowożeni na basen pod opieką wychowawców i zostaną wyposażeni w: klapki, ręcznik, czepek, okulary, kąpielówki, plecak i prowiant. Na szkoleniu na OON, uczestnicy projektu zostaną wyposażeni w teczkę z notesem i przyborami piśmienniczymi.

4.4 Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania

Po zakończeniu każdego etapu, po którym UP otrzyma stosowny dokument potwierdzający nabyte kwalifikacje, pracownik ds. ewaluacji wewnętrznej, na podstawie wywiadów prowadzonych z trenerami, wychowawcami lub kierownikiem internatu, sporządzi raport o wynikach działań.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Decyzje o wprowadzeniu ewentualnych korekt będą podejmowane przez kadrę zarządzającą, na wniosek pracownika prowadzącego ewaluację, po wcześniejszym zapoznaniu się z jego pisemnymi uwagami. Ponadto, na każdym etapie testowania będą robione zdjęcia w czasie szkoleń, w każdym ośrodku.

Projekt **Drogowskaz Życiowy** realizowany na podstawie umowy ze Świętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego w Kielcach pełniącym rolę Instytucji Pośredniczącej I Stopnia w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – projekty innowacyjne testujące Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Człowiek – najlepsza inwestycja

V SPOSÓB SPRAWDZANIA, CZY INNOWACJA DZIAŁA

Analiza efektów zastosowania innowacji prowadzona będzie w ramach kilkietapowej ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej mającej na celu doskonalenie produktu i zwiększenie jego efektywności. Jej pozytywne wyniki stanowiąc będą uzasadnienie dla wdrożenia innowacji na szeroką skalę. Ponadto, głównym założeniem ewaluacji testowanego produktu jest stwierdzenie, czy innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne (IOR) przyczyniły się do zmiany postaw (400 UP) w trzech komponentach: wiedzy, emocji i zachowania. W tym celu zostanie przeprowadzone badanie narzędziem psychologicznym do badania postaw. Następnie analityk-statystyk dokona analizy wyników i określi, czy zastosowany nowy produkt (IOR) jest skuteczny i efektywny. Sprawdzenie skuteczności innowacji odbędzie się więc na podstawie: raportu z ewaluacji wewnętrznej, raportu ewaluacji zewnętrznej oraz analizy wyników badań, uzyskanych na podstawie zastosowanego kwestionariusza ankiety do badania postaw, dokonanej przez analityka-statystyka.

Kluczowe pytania, na które odpowie ewaluacja to:

- czy wypracowany produkt jest skuteczniejszy, bardziej efektywny niż podejście stosowane dotychczas;
- czy zostały osiągnięte założone cele;
- czy możliwe jest zwiększenie skuteczności proponowanego rozwiązania i pod jakimi warunkami.

Efekty zastosowania innowacji zostaną uznane za wystarczające jeżeli osiągniemy wartości docelowe wskaźników.

5.1 Sposób oceny wyników testowania

Ewaluacja wewnętrzna na etapie testowania, prowadzona będzie w celu rzetelnej oceny produktu finalnego i obejmować będzie wszystkie jego etapy. Dane będą gromadzone i opisywane, a na zakończenie tych etapów zajęć, po których Uczestnicy Projektu będą otrzymywać dokument potwierdzający zdobycie określonych kwalifikacji, dokonywane będą badania przy pomocy ankiet ewaluacyjnych. Działania te pozwolą zgromadzić szczegółowe dane z fazy testowania w zakresie oceny efektów stosowania produktu-innowacji. Będą to opinie pracownika przeprowadzającego ewaluację, opiekunów i koordynatorów poszczególnych ośrodków lub kierownika internatu grup chłopców(UP) biorących udział w testowaniu produktu finalnego oraz trenerów prowadzących cykl szkoleń składających się na IOR.

Planowane do zastosowania metody i techniki badawcze.

Zastosowane zostaną w odniesieniu do wychowanków, opiekunów i koordynatorów lub kierowników poszczególnych ośrodków oraz trenerów prowadzących szkolenia.

W odniesieniu do chłopców

Kwestionariusz do badania postaw na początku i na zakończenie całego cyklu szkoleń, czyli etapu testowania IOR. Ponadto kwestionariusz ankiety na zakończenie testowania IOR oraz po zakończeniu każdego etapu, który wieńczony jest otrzymaniem stosownego dokumentu

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

potwierdzającego zdobyte kwalifikacje przez UP. Badanie stwierdzi zmianę (lub jej brak) postaw UP oraz dostarczy opinii o testowanym produkcie finalnym.

W odniesieniu do opiekunów i koordynatorów lub kierownika internatu: kwestionariusz ankiety na zakończenie testowania produktu finalnego IOR oraz po zakończeniu każdego etapu, który wieńczony jest otrzymaniem stosownego dokumentu potwierdzającego zdobyte kwalifikacje przez UP, w celu uzyskania opinii o testowanym produkcie finalnym oraz o zaobserwowanych zmianach w zachowaniu chłopców (UP).

W odniesieniu do trenerów cyklu szkoleń składających się na IOR: kwestionariusz ankiety na zakończenie testowania IOR oraz na zakończenie każdego etapu testowania, który wieńczony jest otrzymaniem stosownego dokumentu potwierdzającego zdobyte kwalifikacje przez UP, w celu poznania opinii o testowanym produkcie finalnym. Naszym założeniem jest poznanie opinii o testowanym produkcie od strony użytkowników, odbiorców oraz osób zewnętrznych-trenerów szkoleń.

Działania z zakresu monitoringu

Proces testowania będzie monitorowany przez koordynatora ds. opracowania wyników badań, ze wsparciem pracownika ds. upowszechniania, opiekunów i koordynatorów grup chłopców (UP) biorących udział w testowaniu produktu finalnego oraz przez kierownika projektu. Monitorowanie pozwoli na sprawne zarządzanie procesem testowania, bieżące reagowanie na odchylenia i sytuacje nietypowe, utrzymanie procesu w założonych ramach czasowych i merytorycznych.

Metody monitorowania:

- formularz monitoringu zawierający pytania dotyczące oceny przebiegu procesu (na zakończenie każdego etapu szkoleń, po których UP otrzymuje stosowny dokument potwierdzający nabyte kwalifikacje);
- lista obecności odbiorców;
- zdjęcia robione aparatem fotograficznym zakupionym specjalnie w celu dokumentowania przebiegu szkoleń;
- dziennik zajęć z wpisanymi datami, nazwą szkolenia, liczbą godzin szkolenia;
- swobodne uwagi i informacje mailowe oraz telefoniczne przekazywane, przez wychowawców-opiekunów grupy chłopców, pracownikowi ds. ewaluacji (informacje te muszą być archiwizowane);
- cząstkowe (na zakończenie każdego etapu szkoleń, po których UP otrzymuje stosowny dokument potwierdzający nabyte kwalifikacje) i końcowa ankieta opinii o testowanym produkcie finalnym (IOR).

5.2 Sposób prowadzenia ewaluacji zewnętrznej

Po dokonaniu oceny wewnętrznej, przeprowadzona zostanie zewnętrzna ewaluacja (dwa razy) produktu finalnego. Celem ewaluacji zewnętrznej będzie ocena trafności, adekwatności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

i skuteczności produktu do istniejących problemów, jego przydatności dla grupy docelowej oraz możliwości utrzymania trwałości efektów projektu. Ewaluator zewnętrzny zostanie wyłoniony w oparciu o kryterium zastosowanej metodologii i jej dostosowania do projektu innowacyjnego.

Zakres ewaluacji zewnętrznej będzie obejmował:

- ewaluację produktu finalnego, zakres merytoryczny produktu finalnego w kontekście zakładanych celów i rezultatów oraz przydatności do grupy docelowej;
- ewaluację wyników testowania w oparciu o analizę ankiet wypełnianych przez użytkowników i odbiorców oraz trenerów WOPR;
- ocenę osiągnięcia poziomu wskaźników.

Ewaluacja posłużyć będzie następującymi kryteriami:

- Adekwatność (czy produkt odpowiada aktualnym potrzebom grupy docelowej, czy jest adekwatny do wieku grupy docelowej);
- Efektywność (czy produkt przynosi zakładane efekty);
- Skuteczność (czy produkt jest skuteczny, czy przyczyni się do rozwiązania problemu lub, czy go zminimalizuje);
- Trwałość efektów (czy jest prawdopodobne funkcjonowanie produktu po zakończeniu finansowania projektu).

Efektom pracy ewaluatora zewnętrznego będzie raport z badania, opisujący metodologię, wyniki oceny oraz rekomendację do wdrożenia Innowacji w obecnej postaci, lub zalecenie wprowadzenia korekt lub odstąpienie od wdrożenia Innowacji na szerszą skalę. Potwierdzenie przez kadrę projektu i ewaluatora zewnętrznego poziomu osiągnięcia wskaźników i celów szczegółowych, a także poprawności opracowanego produktu, z uwzględnieniem sugestii i korekt zgłoszonych przez pracownika do spraw ewaluacji (wewnętrznej), będzie stanowiło wystarczające uzasadnienie dla zastosowania innowacyjnej metody na szeroką skalę, począwszy od roku szkolnego 2013/2014, w MOW-ach, MOS-ach i ZP w całej Polsce.

Człowiek – najlepsza inwestycja

VI STRATEGIA UPOWSZECHNIANIA

6.1 Cel działań upowszechniających

Celem działań upowszechniających, realizowanych przez okres trwania projektu, jest z jednej strony poinformowanie jak najszerszej grupy osób o realizowanym projekcie, a z drugiej – zebranie uwag, opinii i komentarzy na temat opracowanego produktu finalnego, w tym oceny jego użyteczności i skuteczności.

6.2 Grupy do jakich będą kierowane działania upowszechniające

Działania upowszechniające będą kierowane do Użytkowników, tj. przedstawicieli (dyrektorów, nauczycieli i wychowawców) placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych w woj. świętokrzyskim. Działania upowszechniające będą kierowane do Użytkowników 4 MOW, 1. OHP, 2 MOS, 1 ZP, 1 ZK, Ośrodka terapii uzależnień w woj. świętokrzyskim oraz Kuratorium Oświaty.

6.3 Plan działań i ich charakterystyka

Działania upowszechniające realizowane były już w I etapie projektu (zaprezentowanie wstępnej wersji produktu finalnego użytkownikom). Celem tych działań było zaprezentowanie IOR, jego celowości i korzyści z nich wynikających, aby zachęcić Użytkowników do testowania wstępnej wersji produktu finalnego.

W II etapie projektu, podczas testowania produktu finalnego, działania upowszechniające polegać będą na:

- opublikowaniu artykułów w prasie lokalnej oraz na emitowaniu sponsorowanych audycji radiowych;
- zamieszczeniu informacji o przebiegu i wynikach testowania na stronie www projektu;
- wysłaniu do dyrektorów MOW, MOS i ZP w Polsce informacji na temat prowadzonych badań i ich wyników;
- udziale w konferencjach naukowych z zakresu pedagogiki, w tym pedagogiki resocjalizacyjnej, kierownika projektu oraz przekazywanie przez niego informacji na temat wyników badań oraz testowanego produktu;
- opracowaniu publikacji podsumowującej projekt (zawierać będzie: wyniki badań i ich interpretacja, opracowane IOR) i rozesłanie jej do MOW-ów, MOS-ów i ZP w Polsce.

Człowiek – najlepsza inwestycja

VII STRATEGIA WŁĄCZANIA DO GŁÓWNEGO NURTU POLITYKI

7.1 Cel działań włączających

Najważniejszym celem włączania do głównego nurtu polityki jest efektywne rozpropagowanie produktu finalnego wśród MOW-ów, MOS-ów, ZP z terenu woj. świętokrzyskiego, a w dalszej kolejności również na terenie całego kraju. Produkt zostanie opracowany w przejrzystej i czytelnej formie. Sama jego formuła będzie zachęcała do wykorzystania w ramach oddziaływań resocjalizacyjnych na nieletnich sprawców zachowań przestępczych. Skuteczność działań włączających zależeć będzie przede wszystkim od użyteczności wypracowanej w projekcie ostatecznej wersji produktu finalnego oraz zainteresowania produktem użytkowników i odbiorców (tu szczególnie zadbano o atrakcyjność formy IOR ze względu na wiek i płeć oraz zaplanowane do osiągnięcia cele). Skuteczność mierzona będzie m.in. na podstawie wyników ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej. w strategii włączania do głównego nurtu polityki nie zaproponowano innego podejścia niż ujęte we wniosku o dofinansowanie. Doprecyzowano i uszczegółowiono jedynie zapisy. Powiększono zakres grup, do jakich skierowane będą działania włączające. Jest to związane z faktem rozszerzenia grupy UP o chłopców i mężczyzn, przebywających w różnych rodzajach placówek (dla jednostek wykazujących cechy niedostosowania społecznego). Wszyscy UP zamieszkują na terenie woj. świętokrzyskiego.

7.2 Grupy, do których skierowane będą działania włączające do głównego nurtu polityki

Działania włączające będą skierowane głównie do użytkowników: dyrektorów, wychowawców i nauczycieli placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, aby zachęcić do stosowania innowacyjnych oddziaływań resocjalizacyjnych, opartych na metodach twórczej resocjalizacji, które to z powodzeniem stosowane są na szeroką skalę w Europie, natomiast bardzo mało rozpowszechnione w Polsce.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

VIII KAMIEŃ MIŁOWE II ETAPU PROJEKTU

Najistotniejszymi terminami, z punktu widzenia zarządzania przebiegiem projektu, będą:

- Rozpoczęcie testowania wstępnej wersji produktu finalnego- IX. 2012
- Zakończenie testowania wstępnej wersji produktu finalnego- V.2013
- Dokonanie analizy rzeczywistych efektów testowanego produktu-12.2013
- Opracowanie ostatecznej wersji produktu finalnego- 04.2014
- Rozpoczęcie wdrażania produktu finalnego w docelowym kształcie w MOW, MOS i ZP

Przeprowadzenie okresowych przeglądów postępów projektu w tych terminach, pozwoli na ocenę prawidłowości jego przebiegu, weryfikację ewentualnych odchyłeń od założeń oraz wprowadzenie niezbędnych korekt

Projekt **Drogowskaz życiowy** realizowany na podstawie umowy ze Świętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego w Kielcach pełniącym rolę Instytucji Pośredniczącej I Stopnia w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – projekty innowacyjne testujące Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Człowiek – najlepsza inwestycja

IX ANALIZA RYZYKA

W fazie budowania Strategii wdrażania projektu innowacyjnego testującego dokonano szczegółowej analizy ryzyka, które jest ściśle związane z tym przedsięwzięciem, gdyż każdy nowatorski pomysł jest obciążony prawdopodobieństwem wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń. Ryzyko w niniejszym projekcie zostało przewidziane, prawidłowo zdiagnozowane oraz właściwie określono jego potencjalne skutki.

- *ucieczka uczestnika testowania IOR;
- *niepowrót z przepustki (np. świątecznej, ferii) uczestnika;
- *przedterminowe, warunkowe zwolnienie z placówki;
- *niechęć potencjalnego uczestnika do wzięcia udziału w szkoleniach;
- *niechęć uczestnika do kontynuowania zajęć w kolejnych etapach;

W chwili obecnej nie widzimy innych zagrożeń. Mając jednak świadomość specyfiki pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie, zespół zarządzający skoncentrowany jest na wczesnym wykrywaniu sygnałów płynących z otoczenia o potencjalnych zagrożeniach jakie mogą pojawić się w kolejnych okresach realizacji projektu. Główną rolę w tym zakresie przypisuje się wychowawcom-opiekunom grup chłopców, którzy będą brać udział w testowaniu produktu finalnego oraz pracownikowi ds. ewaluacji wewnętrznej. Metodą eliminowania już rozpoznanych i potencjalnych zagrożeń jest zatrudnienie profesjonalnej i doświadczonej kadry do pracy w projekcie i maksymalne skupienie uwagi na opracowaniu wysokiej jakości produktu finalnego, który posłuży zmianie postaw (UP) w trzech komponentach: wiedzy, emocji i zachowania. Priorytetem jest także przeprowadzenie skutecznych działań włączających do polityki państwa.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Załączniki

1. Narzędzia badawcze
2. Wyniki badań i ich analiza
3. Opis produktu finalnego (IOR)

Projekt **Drogowskaz Życiowy** realizowany na podstawie umowy ze Świętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego w Kielcach pełniącym rolę Instytucji Pośredniczącej I Stopnia w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – projekty innowacyjne testujące Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

